

**Наставно-научном већу
Филозофског факултета Универзитета у Нишу**

Рецензија уџбеника
Основи прагматике
Аутор уџбеника: др Бранимир Станковић

Уџбеник *Основи прагматике* доц. др Бранимира Станковића подељен је у седам поглавља која хронолошки, исцрпно прате развој прагматике. Истраживачке теме представљене су у релевантним оквирима „даље“ и „ближе“ прагматике.

Прво поглавље уводи основне прагматичке појмове и дефинише предмет проучавања прагматике, разграничавајући га од предмета проучавања семантике. У овом поглављу посебна пажња посвећена је односу између контекстуалног и деконтекстуализованог значења, разлици између буквалног и небуквалног значења, те значењу истинитосних и неистинитосних услова, а дефинишу се и односи између појмова реченица, пропозиција и изричај. Друго поглавље бави се „пионирским“ прагматичким теоријама: теоријом говорних чинова Џона Остина, теоријом (директних и индиректних) илокуционих чинова Џона Серла, те хипотезом учесника, информативном хипотезом и хипотезом о преимућству информатива које су развили Кларк и Кларсон, као и Гибоновим концептом металокуционог чина. Треће поглавље полази од прагматичке теорије Пола Грајса, уз посебан осврт на концепте кооперативног принципа, конверзацијских максима и класификације импликатура, исцрпно представља концепте које је развио Лоренс Хорн (Q-принцип, R-принцип, подела прагматичког труда, скаларне импликатуре), анализира Левинсонове хеуристике, теорију учтивости и теорију релеванције. Четврто поглавље доноси комплексну анализу односа појмова референцијалности, смисла и значења, бави се индексикалношћу и различитим типовима деиктичких израза, а посебна пажња посвећена је категорији одређености номиналних израза и различитим приступима проучавању овог феномена. Пето поглавље у целости је посвећено пресупозицији, као важном предмету проучавања прагматике, уз детаљан преглед семантичких, прагматичких и редукционистичких приступа овом феномену. Шесто поглавље бави се информацијском структуром исказа (и њеним утицајем на истинитосне услове исказа), те појмовима топика и фокуса. У седмом, завршном поглављу наведен је изузетно користан преглед прагматичких поддисциплина и њихових ужих предмета проучавања, што заједно са феноменима наведеним у претходним поглављима може послужити као важан мотив за студенте да се почну бавити прагматиком и истраживачки.

Уџбеник даје значајан увид у раслојеност прагматике и отвара поља за бројна истраживачка питања, што превасходно може бити значајно за студенте језика и лингвистике. Уџбеник одликује стручан и јасан метајезик којим се уводе важни теоријски

коцепти. Посебна вредност уџбеника огледа се у чињеници да су термини прецизно дефинисани, концепти јасно објашњени и илустровани одличним избором примера. Формализација је уведена у релевантним сегментима уџбеника, што одговара савременој анализи у овој области, а важно је напоменути да формални записи не усложњавају читање и остају у домену основа прагматике. Будући да су предмет прагматике бројни апстрактни концепти, од којих многи немају „видљиву“ језичку реализацију, адекватан избор примера и њихово прецизно објашњење кључни су за разумевање комплексних прагматичких појава представљених у овом уџбенику. Имајући на уму поменућу комплексност, осим избора примера, за студенте је драгоцено и често упућивање на садржај претходно споменут у уџбенику. Треба, ипак, напоменути да теоријско-методолошки апарат примењен у деловима неких потпоглавља може представљати изазов за студенте, с обзиром на ниво апстракције тема којима се бави и ограничени простор предвиђен за објашњења. Такође, у појединим сегментима аутор одступа од устаљених преводних еквивалената прагматичких термина који су изворно настали на енглеском језику. У већини случајева, ова одступања доносе боље преводе термина, док у другим случајевима могу представљати потенцијални извор забуне (нпр. *изричај* уместо *исказ* за енгл. *utterance*).

Додатна вредност уџбеника *Основи прагматике* лежи у томе што имати широк круг корисника, од студената језика, лингвистичких и филозофских дисциплина до научника у области прагматике, (формалне) семантике и филозофије језика.

Имајући у виду све наведено, част ми је да Филозофском факултету Универзитета у Нишу препоручим за штампу уџбеник др Бранимира Станковића *Основи прагматике*. Уверена сам да овај уџбеник, који у теоријском погледу прати релевантна савремена сазнања и реферише на значајне студије у области прагматике, представља изузетан допринос овој дисциплини у Србији.

Датум: 3. 7. 2020.

Место: Београд

Рецензент:

др Мирјана Мирић,

научни сарадник

Балканолошки институт САНУ,
Београд